

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkýň **1/ M. C.**, nar. X., bývajúcej v H. a **2/ M. C.**, nar. X, bývajúcej v H., zastúpených JUDr. M. V., advokátom so sídlom v K., proti žalovaným **1/ JUDr. J. M.**, bývajúcemu v K., **2/ JUDr. L. S.**, bývajúcemu v K., F., zastúpenému JUDr. V. K., advokátom so sídlom v K., a **3/ JUDr. M. H.**, bývajúcemu v K., **o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 15 C 27/2002, o dovolaní žalobkýň proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 23. mája 2006 sp.zn. 6 Co 338/2005 rozhodol

t a k t o :

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 23. mája 2006 sp.zn. 6 Co 338/2005 a rozsudok Okresného súdu Košice I z 30.6.2005 č.k. 15 C 27/02-187 **z r u š u j e** a vec vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Krajský súd v Košiciach označeným rozsudkom potvrdil rozsudok Okresného súdu Košice I z 30. júna 2005 č.k. 15 C 27/02-187 vo výroku vo veci samej, ktorým bola zamietnutá žaloba žalobkýň o náhradu škody a vo výrokoch, ktorými bolo vyslovené, že žalobkyniam sa nepriznáva náhrada trov konania a že štát nemá právo na náhradu trov konania. Vo výroku o povinnosti žalobkýň zaplatiť žalovaným 2/ a 3/ náhradu trov prvostupňového konania 124.398,-- Sk (4 129,26 EUR) rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaným 2/ a 3/ náhradu týchto trov nepriznal. Zároveň rozhodol, že účastníkom sa nepriznáva náhrada trov odvolacieho konania. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu ako odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyne. Žiadali, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania odôvodnili odňatím možnosti konať pred oboma súdmi, ktoré malo spočívať v tom, že neboli poučené o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na zastupovanie v konaní. Ďalej poukazovali na to, že nebol vykonaný nimi navrhovaný dôkaz, a to výsluch žalovaného 1/, pričom nevykonanie tohto dôkazu nebolo zdôvodnené. Namietali tiež aj nesprávne právne posúdenie veci odvolacím i prvostupňovým súdom.

Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol tento mimoriadny opravný prostriedok ako neprípustný odmietnuť alebo dovolacie konanie zastaviť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) uznesením z 29. apríla 2009 sp.zn. 4 Cdo 126/2007 dovolanie žalobkyní odmietol a zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania. Odmietnutie dovolania odôvodnil jeho neprípustnosťou pre nesplnenie podmienok vyplývajúcich z ustanovení §§ 238 a 237 O.s.p. Za neopodstatnené považoval námietky žalobkyní o odňatí možnosti konať pred súdom, ktoré malo spočívať v nesplnení povinnosti poučiť ich o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov na zastupovanie v konaní, v nevykonaní nimi navrhnutého dôkazu výsluchom žalovaného 1/ a v nezdôvodnení nevykonania tohto dôkazu. Poukazujúc na obsah spisu uviedol, že žalobkyne boli poučené o možnosti požiadať o ustanovenie zástupcu z radov advokátov pri splnení stanovených predpokladov, no túto možnosť nevyužili. Vyslovil názor, že nevykonanie všetkých účastníkmi navrhnutých dôkazov nie je odňatím možnosti konať pred súdom, pretože v zmysle § 120 ods. 1 veta druhá O.s.p. je vecou súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná. S námietkou nezdôvodnenia navrhovaného dôkazu výsluchom žalovaného 1/ sa vysporiadal tak, že odôvodnenie jeho nevykonania je obsahom písomného vyhotovenia rozsudku súdu prvého stupňa na strane 7 v prvom odseku.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) nálezom z 26. januára 2010 sp.zn. III. ÚS 332/09 okrem iného rozhodol, že uznesenie najvyššieho súdu z 29. apríla 2009 sp.zn. 4 Cdo 126/2007 sa zrušuje a vec sa vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zrušenie označeného uznesenia najvyššieho súdu odôvodnil porušením práva žalobkyní na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie. Vo vzťahu k okresnému a krajskému súdu

konštatoval, že konanie pred týmito súdmi nebolo spravodlivé, pretože ich povinnosťou bolo vykonať potrebné dokazovanie na účely dôsledného zistenia veci a dôvody, prečo prerokovali vec bez osobného vypočutia žalovaného 1/ ku skutočnostiam uvádzaným žalobkyňami, sú nedostatočné a nepresvedčivé. Na adresu najvyššiemu súdu uviedol, že k danej námietke žalobkyň pristupoval príliš formalisticky, keďže sa uspokojil len so všeobecným konštatovaním prvostupňového súdu a riadne neskúmal, resp. neodpovedal na všetky argumenty žalobkyň prednesené v dovolacom konaní o nevykonaní nimi navrhovaného dôkazu výsluchom žalovaného 1/. Poukazujúc na viazanosť svojím právnym názorom uložil najvyššiemu súdu, aby pri opätovnom rozhodovaní o dovolaní sťažovateliek sa riadne a zrozumiteľne vysporiadal so všetkými ich námietkami reagujúc najmä na nepresvedčivé odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov (okresného a krajského súdu) a nevykonanie navrhovaného dôkazu výsluchom účastníka konania v konaní o náhradu škody.

Najvyšší súd po opätovnom prejednaní veci bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobkyň je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok upravuje prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238.

Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu je v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak je konanie postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 O.s.p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám prihliada dovolací súd - ak je dovolanie podané včas a na to oprávneným subjektom - z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). V prejednávannej veci je daná existencia takejto vady a to vada vyplývajúca z ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo na doplnenie alebo opravu nesprávneho, neúplného alebo nezrozumiteľného podania, právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.).

Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. stanovuje povinnosť súdu riadne a presvedčivo odôvodniť rozsudok. Nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie, pretože sa mu tým odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda možnosť riadne konať pred súdom.

Vzhľadom na právny názor ústavného súdu (ktorým bol najvyšší súd viazaný) o nedostatočnom a tým aj nepresvedčivom odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu ako i rozhodnutia súdu prvého stupňa v súvislosti s vysporiadaním sa s návrhom žalobkýň na vykonanie dôkazu výsluchom žalovaného 1/ a o porušení zásad spravodlivého súdneho konania nevykonaním uvedeného dôkazu, bolo konanie pred oboma súdmi postihnuté vadou majúcou za následok odňatie možnosti žalobkyniam konať pred súdom. Existencia tejto vady zakladá, ako už bolo uvedené, prípustnosť a zároveň dôvodnosť podaného dovolania. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu ako i rovnakou vadou postihnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p. a contrario v spojení s odsekom 3 tohto ustanovenia).

V súvislosti s vykonaním dôkazu výsluchom účastníka však najvyšší súd poznamenáva, že hoci tento dôkazný prostriedok je rovnocenný s ostatnými dôkaznými prostriedkami a podlieha hodnoteniu ako každý iný dôkaz, k vlastnej výpovedi nemožno účastníka nijako donucovať. Ak účastník odmietne pred súdom vypovedať, poznamená sa bez ďalších opatrení táto okolnosť do zápisnice. To isté platí, ak odmietne účastník odpovedať na otázky súdu, alebo na otázky iných účastníkov, ich zástupcov, prípadne na otázky znalcov.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2010

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Patrícia Špacírová